

Értékelvűség és társadalmi szempontok

Hangsúlyeltolódás a 21. század statisztikájában

Gáspár Tamás, CSc, tudományos főmunkatárs
ECOSTAT

Haladás-társadalmi fejlődés-mérés

Stiglitz-Sen-Fitoussi (eds.)

Report of the Commission on the
Measurement of Economic Performance and
Social Progress

European Commission

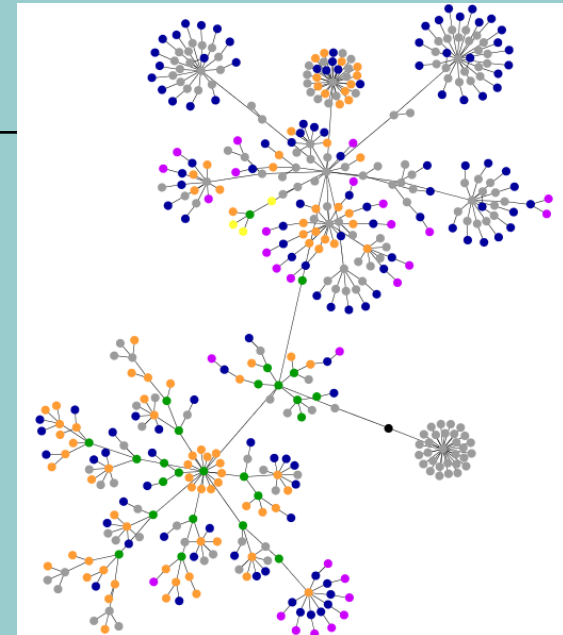
GDP and beyond. Measuring progress in a
changing world

Bizottsági megállapítások I.

- Mérés és társadalmi fejlődés
  - „Amit mérünk, befolyásolja cselekedeteinket... Az a mód, ahogyan a statisztikai adatokat bemutatják, vagy használják, torz képet adhat a gazdasági jelenségek irányzatairól.”

Káoszelmélet-hálózatelmélet

- Nem tömeges jelenségek meghatározóvá válása
- Várható érték helyett trajektória stabilitása
- Prompt változások követése
- „Kis világok”

Bizottsági megállapítások II.

Az állami szerepvállalás növekedése

Fejlesztő állam

○ Stratégiai perspektíva

- Forgatókönyvek

○ Aktív fejlesztés

- Józan önismeret
- Vízió
- Jövőportfólió
- Stock, ÁKM
- Jövő értékeinek mai mérése
„termelési kultúrák hálózata”
- Átmenetek követése

Bizottsági megállapítások III.

Vagyon – elosztás - egyenlőtlenségek

- „A vagyon mérése a fenntarthatóság mérésének központi kérdése. Amit átadunk a jövőnek, az szükségszerűen tőkében fejezhető ki – fizikai, természeti, emberi és társadalmi tőkében. E tőkék értékének helyes meghatározása kulcsfontosságú és gyakorta problematikus.”
- „Az emberi életkörülményekben mutatkozó egyenlőtlenségek nélkülözhetetlenek bármely, országok közötti összehasonlításhoz, illetve az időbeli változásokat figyelembe véve végzett életminőség-értékeléshez.”

A világgazdaság hierarchikus felépítése

„Felzárkózó” mint speciális szerkezetű

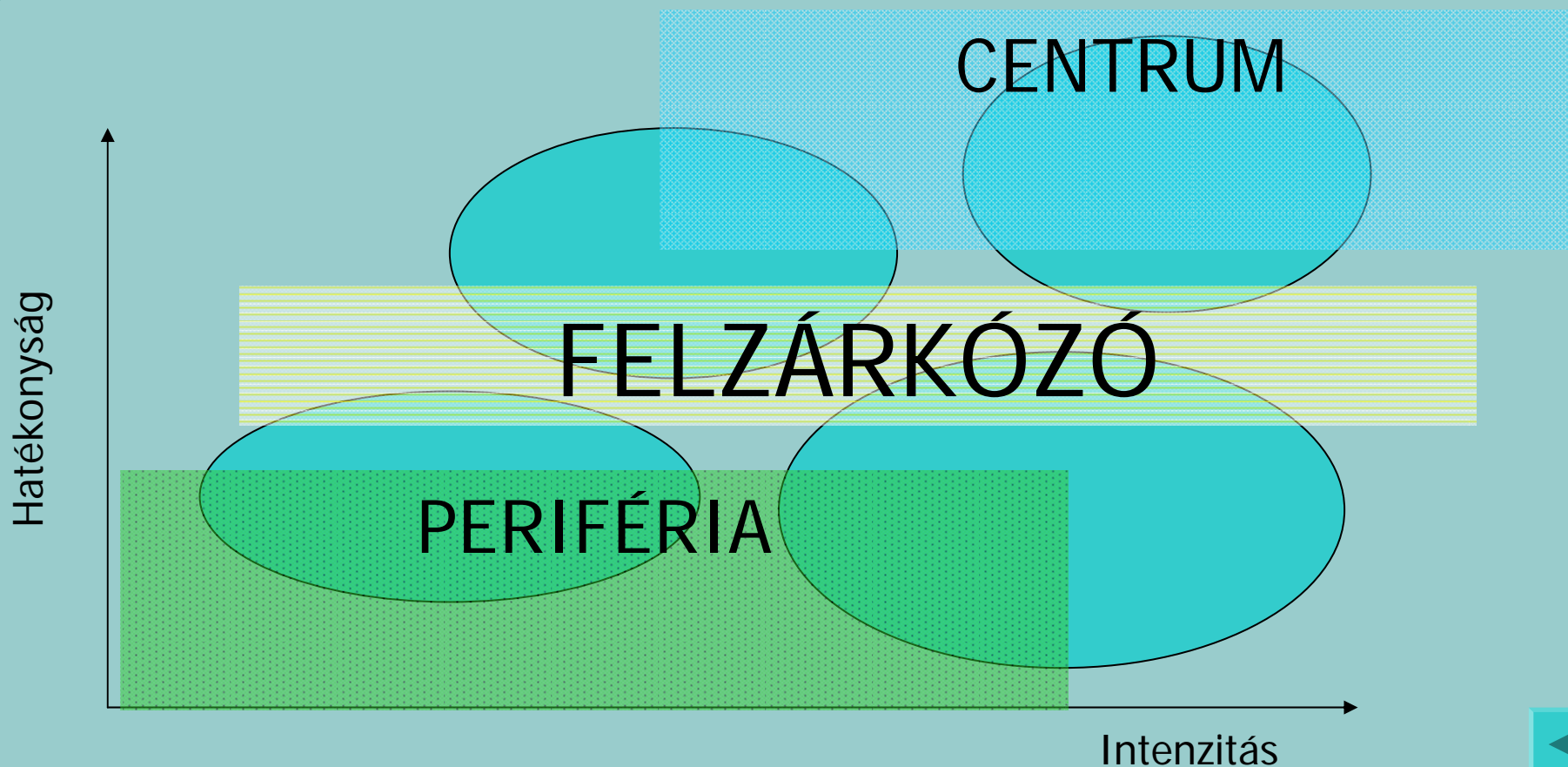
Kulcs: Látens fejlettség

A „felzárkózó” országok analitikája

- Centrum – domináns pozíció (F. Perroux)

Bizottsági megállapítások IV.

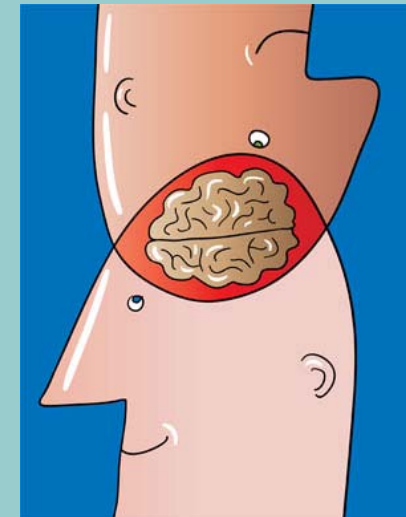

Anyagi viszonyok
Életminőség
Fenntarthatóság
Szubjektív oldal

- „A jelentés különbséget tesz a *jelenlegi jól-lét* és a *fenntarthatóság* értékelésekor... A jelenlegi jól-lét egyaránt kapcsolódik a gazdasági forrásokhoz, például a jövedelemhez és az emberek életének nem gazdasági jellegű vonatkozásaihoz (mit csinálnak, mit csinálhatnak, hogyan érznek, milyen a természeti környezet, amiben élnek). Az, hogy a jól-lét ezen szintjei fenntarthatók-e, attól függ, hogy a mi életünkben fontos „tőkét” (természeti, fizikai, emberi, társadalmi tőke) továbbadjuk-e a következő generációknak.”

Fejlesztés iránya?

- A) Emberi tényező

Ember -bio
-pszicho
-szociális lény

Enkulturráció

Fejlesztés iránya?

- B) Természetes életközösségek

Fejlesztés iránya?

- C) Értékközpontúság

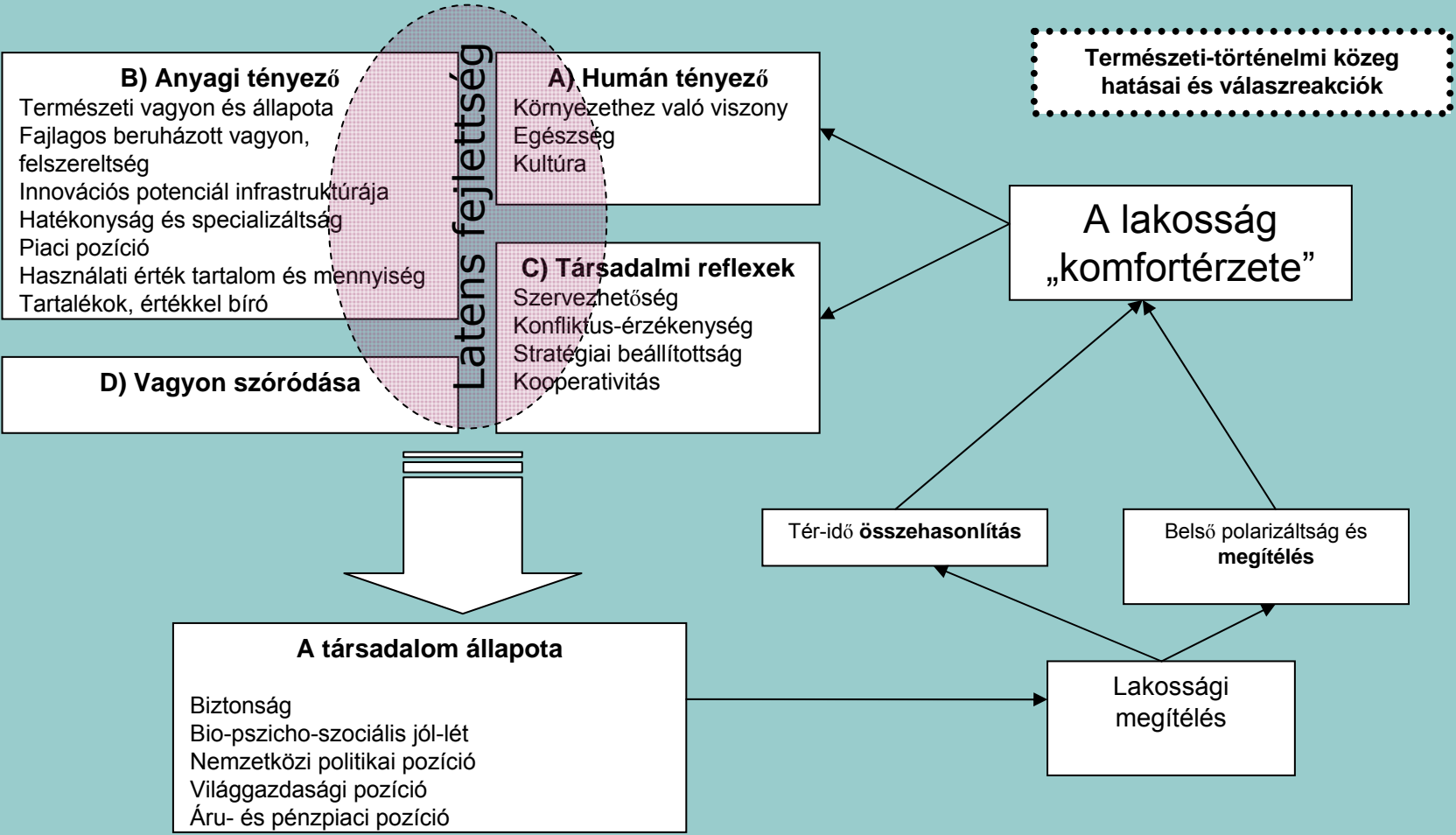
Érték = jövő
értékei

Érték =
„egészség”

A fejlettség dimenziói és rendszerösszetevői

Forrás: Kozma 1998, 2004 alapján Gáspár

A 21. század kihívása

- Ember: Homo Sapiens Sapiens
Bölcs – józan
– mértékletes
– előrelátó
- **Statistica Sapiens**
  - ami a bölcs ember életvitelét tükrözi/motiválja
  - ami nem ösztönzi a fenntarthatóság ellen
  - ami a szűkösség helyett a „bőség” gazdaságtanának módszertana

Köszönöm a figyelmet!
